

## Ebeveynlerin Koklear İmplantla İlişkin Beklentilerinin İncelenmesi<sup>4</sup>

Investigation of Parental Expectations about Cochlear Implantation

Nurdan Cankuvvet<sup>5</sup>

Murat Doğan

Hasan Gürgür

### To cite this article/Atıf için:

Cankuvvet, N., Doğan, M., & Gürgür, H. (2015). Koklear implant uygulamalarında ebeveyn beklentilerinin değerlendirilmesi. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi - Journal of Qualitative Research in Education*, 3(1), 54-73. [Online]: <http://www.enadonline.com>  
doi:10.14689/issn.2148-2624.1.3c1s3m

**Özet.** Koklear implant (Kİ) uygulamaları, ileri-çok ileri derecede işitme kayıplı çocuklarda tanı sonrası müdahalede sıklıkla tercih edilen seçeneklerden biridir. Ebeveynler Kİ ameliyatı gibi ciddi bir karar vermek zorunda kalırken bu durum tanıdan kısa süre sonra Kİ sürecinin gereksinimlerini karşılamaları anlamına gelmektedir. Ebeveynlerin Kİ kararını almalarında Kİ'ye ilişkin beklentilerinin önemi düşünüldüğünde bu beklentilerin niteliğinin anlaşılması ebeveynlerin doğru yönlendirilebilmesi açısından büyük önem taşımaktadır. Bu çerçevede araştırmanın amacı çocuğu Kİ kullanan ebeveynlerin beklentilerinin niteliğini incelemektir. Nitel betimsel analiz yaklaşımıyla desenlenen çalışmada Kİ ekip üyeleri ( $n = 6$ ) ve çocuğu Kİ kullanıcısı olan ebeveynlerle ( $n = 7$ ) nitel veri toplama tekniklerinden odak grup görüşme, farklı Kİ firma temsilcileri ( $n = 4$ ) ile de yarı-yapılandırılmış görüşme yapılmıştır. Görüşmelerden elde edilen veriler tümevarım anlayışıyla betimsel analize tabi tutulmuştur. Analiz sonucunda iki ana tema ortaya çıkmıştır: (1) Kİ öncesi dönemde beklentiler ve (2) Kİ sonrası dönemde beklentiler. Kİ öncesi dönemde ebeveynlerin beklentilerinin niteliği akrabalarıyla uyumlu gelişim beklentisi, mucize beklentisi ve işlemcinin açılışı sırasındaki beklentiler olmak üzere üç alt tema altında sunulmuştur. Kİ sonrası dönemde ise düşük beklentiler ve süreç içinde beklentilerin yeniden yapılandığını düşündürülen bulgulara ulaşılmıştır. Elde edilen bu bulgular doğrultusunda ülke çapında farklı araştırmacıların farklı gruplarla yürüteceği çalışmalar Kİ uygulamalarında ebeveyn beklentilerine dair alanyazın bilgisini ve uygulamaları zenginleştirebilir.

**Anahtar Kelimeler:** İşitme kaybı, Koklear implant, Ebeveyn, Beklenti

**Abstract.** Cochlear implant is to be considered the best response to severe and profound hearing loss in children. Parental expectations of CI are now scope of research. It is important to have understanding of parents' expectations of outcomes. In this scope, the purpose of study is to investigate parental expectation about CI. Qualitative descriptive design was used to conduct the research with 17 participants. Focus group interview was performed with CI team members ( $n = 6$ ) and parents whose children are CI users ( $n = 7$ ), while semi-structured interviews were conducted with various CI company representatives ( $n = 4$ ). The data were subjected to descriptive analysis. Two main themes have emerged in regard of parental expectation: (1) Expectation before CI and (2) Expectation after CI. Findings of the study have shown that parents have relatively high but unrealistic expectations especially during the switch-on period before the CI. Following the CI their expectation have changed and reformed but tend to be low with regard to child's development level. In the light of these findings, new research might be conducted with parents who attends other centers and have different experiences. These research were expected to enrich related literature and practices.

**Keywords:** Hearing loss, Cochlear implant, Parent, Expectation

### **Makale Hakkında**

Gönderim Tarihi: 20.02.2015

Düzeltilme: 23.03.2015

Kabul Tarihi: 23.03.2015

<sup>4</sup> Bu çalışma çocuğu Kİ adayları ebeveynler için bilgilendirme programı geliştirmeyi hedefleyen bir doktora araştırmasında elde edilmiş daha büyük bir veri setinin parçasıdır. Bu çalışma için kullanılan veriler tezin analiz ve raporlaştırma sürecine dahil edilmemiştir.

<sup>5</sup> *Sorumlu yazar:* Dr. Nurdan Cankuvvet, Anadolu Üniversitesi, İşitme Engelli Çocuklar Eğitim Araştırma ve Uygulama Merkezi, Yunusemre Kampüsü, 26470, Tepebaşı, Eskişehir, Türkiye, e-posta: [ncankuvvet@anadolu.edu.tr](mailto:ncankuvvet@anadolu.edu.tr)

## Giriş

Çocuğun işitsel deneyimini kısıtlayan doğuştan ileri-çok ileri derece duyu-sinirsel tip işitme kaybı, sözel iletişim becerilerinin gelişiminde belirgin gecikmelere neden olmaktadır (Schauwers, Gillis ve Govaerts, 2004; Sharma ve Dorman, 2006). Sözel iletişim becerilerinin gelişimindeki gecikmeler, çocuğun bilişsel, duygusal ve sosyal gelişimini de olumsuz etkilemekte ve akademik gelişimine yansımaktadır (Marschark, 2007; Marschark, Green, Hindmarsh ve Walker, 2000; Rieffe, Terwogt ve Smith, 2003). Yoshinaga-Itano'ya (2003) göre, işitme kayıplı çocuğun gelişimindeki gecikmelerin en önemli nedeni, işitme kaybının geç tanısı ve buna bağlı olarak çocuğun ebeveynleriyle birlikte müdahale programlarına katılımının gecikmesidir. İşitme kaybının olumsuz etkilerinden kaçınabilmek için tanı sonrası müdahale sürecinin vakit kaybetmeden başlaması gerektiği önerilmektedir (Moeller, 2000; Yoshinaga-Itano, 2003). Doğuştan ileri-çok ileri derece işitme kaybında müdahalenin ilk adımı, işitmeye yardımcı teknolojilerle atılmaktadır (Tüfekçioğlu, 2010). Günümüzde işitme kaybına müdahalede işitme cihazlarına ek olarak koklear implant (Kİ) teknolojisi de sıklıkla tercih edilen bir seçenek olarak karşımıza çıkmaktadır.

Sadece dış parçadan oluşan işitme cihazından farklı olarak Kİ cihazının iç parçaları ameliyatla mastoid kemiğe ve kokleaya yerleştirilmektedir (Christiansen ve Leigh, 2002; Chute ve Nevins, 2002; İncesulu, 2014). İç kulağa ameliyatla yerleştiren elektrot dizini yardımıyla işitme sinirinin doğrudan uyarımı sağlayan Kİ, genel kanının aksine işitme kaybını tedavi etmemektedir. Kİ erken dönemde (7-18 ay) uygulansa bile aile katılımın yüksek olduğu işitsel sözel eğitim eşlik etmediğinde, sözel iletişim gelişimindeki gecikmeleri engelleyememektedir. Kİ uygulaması erken dönemde uygulandığında ve aile işitsel eğitime yoğun katılım gösterdiğinde ise Kİ kullanan çocukların pek çoğu sözel iletişim becerileri açısından işiten akranlarına benzer bir gelişim gösterebilmektedir (Ertmer, 2002; Geers, 2006; Geers, Nicholas ve Sedey, 2003; Schauwers vd., 2004; Svirsky, Teoh ve Neuburger, 2004; Tomblin, Barker, Spencer, Zhang ve Gantz, 2005).

Günümüzde araştırmaların ortaya koyduğu başarılı sonuçlar sonrası erken başlayan Kİ süreci, tanı gibi sarsıcı bir deneyim sonrası ebeveynlerin erken dönemde sürecin gereksinimleriyle karşılaşması anlamına gelmektedir (Birman, 2009; Lesinski-Schiedat, Illg, Heermann, Bertram ve Lenarz, 2009; Li, Bain ve Steinberg, 2004; Most ve Zaidman, 2003; Zaitman-Zait, 2007). Tanıdan kısa süre sonra ebeveynlerin Kİ ameliyatı gibi ciddi bir kararı vermek zorunda olması ve süreçte ebeveynlerin üstlendiği başat rol düşünüldüğünde, karar alma süreçlerini belirleyen beklentilerin daha iyi anlaşılması gerektiği vurgulanmaktadır (Peñaranda vd., 2011; Li vd., 2004; Zaitman-Zait, 2007; Zaidman- Zait ve Most, 2005). Karar verme süreçlerini belirleyen beklentilerin anlaşılması, uzmanların ebeveynleri doğru yönlendirebilmesi açısından büyük önem taşımaktadır (Zaidman-Zait ve Most, 2005).

Alanyazında, ebeveynlerin Kİ uygulamasının çocuğun gelişimine ve gelecekteki yaşamına katabileceklerine ilişkin umut ve düşünceleri “beklenti” kavramı altında incelenmektedir (Zaidman-Zait ve Most, 2005). Zaidman-Zait (2007), ebeveynlerin beklentilerinin süreci deneyimleme biçimlerini ve sürecin gereksinimlerine dair tavırlarını şekillendirdiğini ifade ederken Kİ sürecine olan katılımlarını belirleyen en önemli faktörlerden biri olduğunu belirtmiştir. Sürecin olumlu işleminde ebeveynlerin katılımı ve bu katılımı da ebeveyn beklentileri oldukça belirleyici olduğundan, çocuklarda aday değerlendirme ölçütlerinden biri ebeveynin Kİ’ye ilişkin gerçekçi beklentileridir (Edwards, 2007; Fadda, 2011; Zaidman-Zait, 2007).

Kİ uygulamalarında ebeveyn beklentileri üzerinde bu kadar durulmasının sebebi, ebeveynin çocuğun gelişimindeki anahtar rolüdür. Gelişimin ana bağlamı aile ortamı olduğundan (Bronfenbrenner, 1998), işitme kayıplı çocuğun gelişimini belirleyen en önemli öğelerden biri ebeveynlerinin işitsel-sözel eğitime aktif katılımıdır (Allegretti, 2003; Christiansen ve Leigh, 2002; DesJardin, 2006; Geers ve Brenner, 2003; Moeller, 2000; Most ve Zaidman-Zait, 2003). Döngüsel bir biçimde, ebeveynin çocuğun eğitimine aktif katılımı da istenilen sonuçların olmasını mümkün kılarak ebeveynin beklentilerinin gerçekleşmesini sağlamaktadır (Allegretti, 2003; Geers ve Brenner, 2003; Nikolopoulos, Lloyd, Archbold ve O’Donoghue, 2001). Araştırma sonuçları Kİ öncesinde yüksek ancak gerçekçi beklentileri olan ebeveynlerin çocuğun gelişimini desteklemek için eğitim aktivitelerine daha yoğun katıldığını işaret etmektedir (Christiansen ve Leigh, 2002; Zaidman-Zait, 2007). Özetlenecek olursa, beklentiler olumlu bir duygusal kaynak işlevi görerek süreçte ebeveynlerin eylemlerini ve motivasyonlarını belirlemektedir (Zaidman-Zait ve Most, 2005).

Peki Kİ uygulamalarında ebeveynlerin beklentileri nelerdir? Bu sorunun cevabını vermeden önce ebeveynlerin Kİ uygulamasını algılayış biçimlerine göz atmak anlamlı olacaktır. Peñaranda ve diğerleri (2011) çalışmalarında ebeveynlerin Kİ cihazını çocuklarına “normal” bir yaşam sürme şansı sağlayacak yüksek teknolojili bir cihaz olarak algıladıklarını ortaya koymuştur. Kİ’nin iç parçasının ameliyatla yerleştirilmesi ve işitme cihazlarına oranla daha yüksek bir teknoloji kullanması, işitme becerisini hemen ve bütünüyle değiştireceği gibi bir düşünceye yol açmaktadır (Kampfe vd., 1993). Kİ uygulamasının işitme kaybını tedavi edeceği algısı, ebeveynlerde ameliyat sonrası çocuklarının “normal” olacağı beklentisini yaratmaktadır (Christiansen ve Leigh, 2002; Hyde ve Power, 2000; Zaidman-Zait ve Most, 2005). Allegretti (2003), işitme kaybı tanısının ebeveynlerde oluşturduğu belirsizlik hissine çocuğun konuşamayacağı algısının eşlik ettiğine dikkat çekmiştir. Bu algının Kİ’nin çocuğu “konuşturacak” bir mucize olarak düşünülmesine sebep olduğunu iddia etmiştir. Çocuğun “normal” işiteceği ve konuşmaya başlayacağı beklentisiyle Kİ sürecine giren ebeveyn, bu olmadığında ciddi bir hayal kırıklığı yaşamaktadır (Archbold, Sach, O’Neill, Lutman ve Gregory, 2008; Peñaranda vd., 2011; Perold, 2000; Zaidman-Zait ve Most, 2005).

Çocuğun “normal” olacağı beklentisiyle uzmanlarla görüşmelerini devam ettiren ebeveynler aynı zamanda kendilerine sunulan bilgileri algılamakta, anlamakta ve kabul etmekte zorluk çekmektedir (Kampfe vd., 1993; Zaidman-Zait ve Most, 2005). Perold (2000) çalışmasından elde ettiği bulgular ışığında ebeveynlerin beklentilerine dair oldukça önemli bir ayrıma gitmiş, beklentiyi umut temelli ve bilgi temelli olmak üzere iki kategori içinde değerlendirmiştir. Ebeveyn yeterli bilgilendirilmediğinde ve beklentilerinin yapılandırılmasına yardımcı olunmadığında, diğer bir deyişle sadece umutlarından beslendiğinde ortaya çıkan beklentinin gerçekçi olmayacağına dikkat çekmiştir.

“Umut ya da bilgi temelli olsun Kİ uygulamalarında ebeveynlerin beklentileri nelerdir?” sorusuna cevap arayan araştırmalar, beklentilerin çocuklarının normal işiten akranlarıyla uyumlu bir gelişim göstermesi ve normal okul eğitimine devam ederek bağımsız bir yaşam sürmesi olduğunu ortaya koymuştur (ör., Allegretti, 2003; İncesulu, Vural ve Erkam, 2003; Johnston vd., 2008; Li vd., 2003;

Peñaranda vd., 2011; Zaidman-Zait ve Most, 2005; Zaidman-Zait, 2007). Temelde çocukları için iyi ve güzel bir gelecek beklentisi içinde olan ebeveynlerin istediklerine kavuşabilmeleri için Kİ sürecinin tüm gereksinimlerini karşılamaları gerekmektedir. Bunu yapabilmelerinin önkoşulu, Kİ sürecini oluşturan aşamaların işleyişi, sürecin özellikleri, aşamaların birbiriyle olan ilişkileri ve Kİ sürecinde kendilerinin üstleneceği rol hakkında bilgi sahibi olmalarıdır (Allegretti, 2003; Berezon, 2008; Clark vd., 1977; Hyde ve Power, 2000; İncesulu vd., 2003; Johnson vd., 2008; Peñaranda vd., 2011; Perold, 2000; Zaidman- Zait ve Most, 2005; Zaidman-Zait, 2007). Tüm bu araştırma sonuçları değerlendirildiğinde, ebeveynlerin süreç hakkında doğru yönlendirilebilmesi için öncelikle Kİ'ye ilişkin beklentilerinin detaylı bir biçimde değerlendirilmesinin önemi kendiliğinden ortaya çıkmaktadır (Allegretti, 2003; Berezon, 2008; Peñaranda vd., 2011; Zaidman- Zait ve Most, 2005; Zaidman-Zait, 2007). Ebeveynlerin sürece katılımları belirleyen beklentilerin daha derinlikli bir biçimde anlaşılması, ebeveynler için önemli bir duygusal kaynak olan beklentilerin gerçekçi bir biçimde yapılandırılmasında uzmanlara yol gösterici olacaktır. Araştırmacılar da danışmanlık ve bilgilendirme yoluyla ebeveynlerin gerçekçi beklentiler belirlemesine yardımcı olmanın, Kİ ekibinde görev alan uzmanların ana sorumluluklarından biri olduğunu vurgulamaktadır (Edwards, 2007; Fadda, 2011; Nikolopoulos vd., 2001; Zaidman-Zait ve Most, 2005).

Yukarıda aktarılan alanyazın değerlendirildiğinde uluslararası düzeyde Kİ sürecinde ebeveynleri değerlendiren pek çok çalışma olmakla birlikte ulusal düzeyde İncesulu ve diğerlerinin (2003) yürüttüğü çalışma hariç herhangi bir çalışmaya rastlanmamaktadır. Mevcut durum ülkemizde 32 merkezde (Koklear İmplant Derneği, 2014) devam eden çocukluk dönemi Kİ uygulamalarında ebeveynlere odaklanan çalışmalara olangereksinimi ortaya çıkarmaktadır. Sözü geçen gereksinim doğrultusunda çalışmanın amacı ebeveynlerin koklear implanta ilişkin beklentilerini incelemektir. Kİ uygulamalarında ebeveyn beklentilerinin niteliğini sorgulayan çalışmada iki soruya yanıt aranmıştır:

1. Ebeveynlerin Kİ öncesi dönemde Kİ'ye ilişkin beklentilerinin niteliği nedir?
2. Ebeveynlerin Kİ sonrası dönemde Kİ'ye ilişkin beklentilerinin niteliği nedir?

## Yöntem

### Desen

Bu çalışma nitel araştırma paradigması doğrultusunda betimsel yaklaşım deseni kullanılarak yapılandırılmıştır. Betimsel nitel yaklaşım olayları ve olguları doğal ortamlarında betimlemeye, katılımcıların bakış açılarını anlamaya, özetle tümevarımsal bir anlayışıyla betimsel analize odaklanmaktadır (Çokluk, Yılmaz ve Oğuz, 2011; Denzin ve Lincoln, 2000; Kırcaali-İftar, 2004; Yıldırım ve Şimşek, 2013). Dolayısıyla mevcut araştırmanın nitel betimsel yaklaşımla desenlenmiş olması ile ebeveynlerin Kİ'ye ilişkin beklentilerinin niteliğinin betimlemesine imkan sağlayacağı, bakış açılarının derinlemesine anlaşılmasına yardımcı olacağı düşünülmüştür.

### Katılımcılar

Araştırmanın katılımcıları; Kİ ekibi üyeleri, çocuğu Kİ olmuş ebeveynler ve Kİ firmalarının temsilcileridir. Altı ekip üyesi, çocuğu Kİ kullanan yedi ebeveyn ve dört farklı Kİ firmasının temsilcisi olmak üzere toplam 17 katılımcıyla görüşmeler yürütülmüştür. Kİ ekip üyelerinin, çocuğu koklear implant kullanıcısı ebeveynlerin ve Kİ firma temsilcilerinin katılımcı olarak belirlenme temel nedeni,

bahsi geçen üç grubun Kİ sürecinin temel paydaşları olmalarıdır. Kİ sürecinin farklı yönlerini deneyimleme imkânı olan üç grubun da görüşleri alınarak elde edilen verinin zenginleştirilmesi amaçlanmıştır.

Araştırmanın katılımcıları gönüllü oldukları, gerçek isimlerinin kullanılmayacağı ve süreçte etik konuların da garanti altında olacağı vurgulandığı bir onam formunu imzalayarak kendi rızalarıyla araştırmaya dahil olmuşlardır. Katılımcıların özellikleri katıldıkları görüşme bağlamında, betimsel indekslerde kullanılan kod isimleriyle birlikte Tablo 1’de sunulmuştur.

**Tablo 1**  
Görüşme Katılımcılarının Seçilme Ölçütleri ve Katılımcı Özellikleri

Katılımcı Grubu	Kod adı	Katılımcı özelliği
Ekip Üyeleri (Uzman)	Ayşe	Kİ* cerrahı, 20 yıllık deneyim, Odyoloji yüksek lisansı
	Nihal	Klinik odyolog, 14 yıllık deneyim, İşitme engelliler eğitimi doktora öğrencisi
	Zeynep	Klinik odyolog, 12 yıllık deneyim, İşitme engelliler eğitimi doktora öğrencisi
	Polat	Klinik psikolog, 13 yıllık deneyim, İşitme engelliler eğitimi doktora
	Begüm	İşitme engelliler okul öncesi öğretmeni, 12 yıllık deneyim, İşitme engelliler eğitimi yüksek lisans öğrencisi
	Fatma	İşitme Engelli Çocukları Olan Aileler Derneği (İÇAD) başkanı, Koklear İmplant Derneği Üyesi, 2 işitme engelli çocuk annesi
Ebeveynler	Necati	3 yaşında, 1.5 yıldır Kİ kullanan bir çocuğun babası
	Sevgi	4 yaşında, 3 yıldır Kİ kullanan bir çocuğun annesi
	Ali	5 yaşında, 4 yıldır Kİ kullanan bir çocuğun babası
	Nermin	6 yaşında, 3 yıldır koklear implant Kİ kullanan, kayma nedeniyle revizyon ameliyatı geçirmiş bir çocuğun annesi
	Arzu	8 ve 2 yaşında, 6 ve 1 yıldır Kİ kullanan iki çocuğun annesi
	Alev	9 yaşında 5 yıldır Kİ kullanan bir çocuğun annesi
Kİ Firma Temsilcileri	Demet	12 yaşında, 7 yıldır Kİ kullanan iki çocuğun annesi
	Hatice	Advanced Bionics firmasında görevli klinik odyolog, 6 yıllık deneyim
	Gonca	Cochlear firmasında görevli klinik odyolog, 4 yıllık deneyim
	Meral	Neurelec firmasında görevli klinik odyolog, 4 yıllık deneyim
Ahmet	Medel firmasında görevli Firma müdürü, 15 yıllık deneyim	

Not. Kİ: Koklear İmplant

Tablo 1’de görüldüğü üzere Kİ ekip üyeleri (uzman) devam ettirdikleri görevler temel alınarak araştırmaya katılımcı olarak dahil edilmiştir. Katılımcı özellikleri değerlendirildiğinde Kİ sürecinin farklı aşamalarında görev alan ve çocukluk dönemi Kİ uygulamalarında 12-20 yıl arasında değişen deneyime sahip uzmanlar olduğu görülmektedir. Katılımcı ebeveynler ise farklı yaş ve özelliklere sahip, Kİ kullanan çocukların ebeveynleri olmaları ve gereksinim belirleme aşamasına getirecekleri katkılar dikkate alınarak görüşmeye katılımcı olarak belirlenmiştir. Katılımcı özellikleri değerlendirildiğinde, farklı yaş gruplarından (1-13 yaş) ve koklear implant kullanım süreleri farklı (1-7 yıl), 1 veya birden fazla Kİ kullanan çocuk sahibi, Kİ sürecinin çeşitli yönlerini deneyimlemiş ve deneyimleri birbirinden farklı ebeveynler olduğu görülmektedir. Kİ firma temsilcileri katılımcıları, Türkiye pazarında var olan dört firmanın (Advanced Bionics, Cochlear, Neurelec ve Medel) klinik ve idari temsilcisi olmaları nedeniyle araştırmaya davet edilmiştir.

## Veri Toplama Teknikleri

Bu araştırmanın verileri nitel araştırmalarda sıklıkla kullanılan görüşme tekniği ile elde edilmiştir. Görüşme tekniği araştırma konusuna ilişkin nitelikli ve derinlikli veri sağlamaktadır (Denzin ve Lincoln, 2000; Türnüklü, 2000; Yıldırım ve Şimşek, 2013). Görüşme tekniğiyle tek bir kişiden veri elde edilebildiği gibi küçük gruplardan da veri toplanabilmektedir (Batu, Ergenekon, Erbaş ve Akmanoğlu, 2004; Çokluk vd., 2011; Denzin ve Lincoln, 2000; Kırcaali-İftar, 2004; Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu çalışmada veri odak grup ve yarı-yapılandırılmış olmak üzere iki farklı görüşme tekniğiyle veri elde edilmiştir. Kİ ekibinde görev alan altı uzman ve çocuğu Kİ kullanan yedi ebeveynle iki odak grup görüşme, dört farklı Kİ firmasının temsilcileriyle ise birebir görüşmeler yarı-yapılandırılmış biçimde yürütülmüştür. Bu sayede farklı veri toplama teknikleri kullanılarak çeşitli veri kaynaklarının bakış açıları araştırmaya dahil edilmiştir.

Kİ uygulamalarında ebeveyn beklentilerini incelemeyi amaçlayan çalışmada odak grup görüşmesinin veri toplama tekniği olarak tercih edilme nedeni, sunduğu zengin ve derinlikli veri elde etme imkânıdır. Bu özelliğine ek olarak etkileşime açık bir ortamda uzmanların uygulama deneyimlerini bütünlüklü olarak sunabilmesi, süreci farklı biçimlerde deneyimleyen ebeveynlerin anlatımlarına bütünlüklü bir biçimde ulaşılması, zaman açısından ekonomik olması sebebiyle de odak grup görüşme tekniği tercih edilmiştir (Kırcaali-İftar, 2004).

Araştırmanın verilerinin toplanmasında kullanılan diğer bir veri toplama tekniği, yarı-yapılandırılmış görüşmedir. Veriler arasındaki benzerlikleri ve karşıtlıkları ortaya çıkartabilen bu tekniğin en önemli avantajlardan biri, önceden hazırlanan soruların görüşülen kişinin yanıtlarına göre görüşme esnasında yeniden yapılandırılabilmesidir. Bu haliyle yarı-yapılandırılmış görüşme tekniğiyle konuyla ilgili planlanmamış ve derinlemesine veri elde edilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu avantajlarının yanı sıra bu çalışma için firmalarla yarı-yapılandırılmış görüşme tekniğinin tercih edilme nedeni görüşme esnasındaki ticari rekabet ihtimalinin ortadan kaldırılmasıdır. Çalışmada dört farklı Kİ firma temsilcisiyle görüşme yürütülmesinin ana nedeni ise etik önceliktir. Her hangi bir firmaya öncelik verilmemesi için Türkiye pazarındaki tüm firma temsilcileriyle görüşülmesi yoluna gidilmiştir. Anılan sebeplerle çalışma veri toplama tekniği olarak tercih edilen yarı-yapılandırılmış görüşmelerde de odak grup görüşmelerde olduğu gibi çocuğu Kİ kullanan ebeveynlerin beklentilerinin niteliği sorgulanmıştır.

Görüşmelerde yöneltilen sorular hazırlanırken araştırmacı ve alanda deneyimli iki uzmandan oluşan geçerlik komitesinin görüşlerinden faydalanılmıştır. Görüşme sorularının hazırlanması sonrası, alanyazında da önerildiği üzere her üç katılımcı grubuyla pilot görüşmeler yürütülmüştür. Görüşme sorularının işlerliği pilot görüşmelerde kontrol edilerek son hali verilmiştir. Kİ ekibi ve firma temsilcilerine aynı ve tek soru yönlendirilirken ebeveynlere beklentilerinin niteliğini değerlendirmek amacıyla farklı ve iki soru yönlendirilmesi yoluna gidilmiştir.

Ebeveynlerle yürütülen odak grup görüşmelerde aşağıdaki sorular sorulmuştur:

1. Çocuğunuz için koklear implant uygulamasına karar vermenize etki eden nedenler (beklentileriniz) nelerdi?
2. Koklear implanta ilişkin beklentilerinizin karşılandığını düşünüyor musunuz?

Uzmanlardan oluşan Kİ ekibine ve firmalarda klinik uzman olarak çalışan temsilcilere ise ebeveynlerin beklentilerinin niteliğini betimlemek amacıyla aşağıdaki sorular yönlendirilmiştir.

1. Ebeveynlerin koklear implanta ilişkin beklentileri hakkında görüşleriniz nelerdir?

## Veri Toplama Süreci

Pilot görüşmelerini izleyen, katılımcılar için uygun tarihlerde yürütülen görüşmeler Anadolu Üniversitesi İşitme Engelli Çocuklar Eğitim ve Araştırma Merkezi (İÇEM) öğretmenler odası, görüşme odasında ve firma ofislerinde gerçekleştirilmiştir. Görüşmelerin yürütülme sürecine ilişkin bağlam bilgileri Tablo 2’de sunulmuştur.

**Tablo 2**  
Görüşmelere İlişkin Bağlam Bilgileri

Görüşme	Yer	Tarih
Uzman odak grup görüşmesi	İÇEM* Öğretmenler odası	24.04.2013
Ebeveyn odak grup görüşmesi	İÇEM Görüşme odası	23.05.2013
Cochlear yarı-yapılandırılmış görüşmesi	Cochlear Ankara merkezi	23.05.2013
Advanced Bionics yarı-yapılandırılmış görüşmesi	Advanced Bionics Ankara merkezi	07.06.2013
Neurelec yarı-yapılandırılmış görüşmesi	Neurelec Ankara merkezi	07.06.2013
Medel yarı-yapılandırılmış görüşmesi	İÇEM Görüşme odası	05.07.2013

*Not.* \*İÇEM: İşitme Engelli Çocuklar Eğitim, Araştırma ve Uygulama Merkezi

Tablo 2’den de izlenebileceği üzere iki odak grup görüşme İÇEM’de gerçekleştirilmiştir. Her iki grupta yapılan görüşmelerde görüşme ortamındaki masalar “U” biçiminde düzenlenerek katılımcıların birbirini görmesi sağlanmış, etkileşim ortamı yardımıyla artırılmaya çalışılmıştır. Odak grup görüşmelerde olduğu gibi firma yarı-yapılandırılmış görüşmeler için pilot görüşmeyi izleyen tarihlerde Kİ firma temsilcileriyle yürütülecek olan ana görüşmeler planlanmıştır. Katılımcılara uygun olan tarihlerde gerçekleştirilen görüşmeler İÇEM görüşme odası ve firma ofislerinde yürütülmüştür. Analiz sürecinde verilerin kullanılabilmesi ve inandırıcılığın sağlanabilmesi amacıyla görüşmeler ses ve video kayıt cihazı ile kayıt edilmiştir.

## Verilerin Analizi

Nitel veri analizi, araştırmacının verileri düzenlediği, kategorilere ayırdığı, sentezlediği, örüntü ortaya çıkardığı, önemli değişkenleri keşfettiği ve hangi bilgileri rapora yansıtacağına karar verdiği süreç olarak tanımlanmaktadır (Denzin ve Lincoln, 2000; Yıldırım ve Şimşek, 2013). Nitel araştırmalarda sıklıkla tercih edilen ve mevcut çalışma için benimsenen betimsel analizde elde edilen veriler, daha önceden belirlenen kavramsal çerçeve veya temalara göre kategorize edilmekte ve bireylerin görüşlerini çarpıcı bir biçimde yansıtmak amacıyla doğrudan alıntılara yer verilmektedir (Denzin ve Lincoln, 2000; Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu doğrultuda veri analizi aşaması tümevarımsal analiz bakış açısıyla analize hazırlık ve analiz aşaması olmak üzere iki aşamada gerçekleştirilmiştir. Analize hazırlık aşamasında kayıtların birebir dökümü ardından belirlenen kodların betimsel indekslere yerleştirilmesi gerçekleştirilmiştir. Analiz aşamasında ise uzlaşma çalışmaları sonrası temalar belirlenmiştir. Analiz sonucunda veriler Kİ öncesi ve Kİ sonrası olmak üzere 2 ana tema temelinde analiz edilerek yorumlanmıştır. Kİ öncesi dönemde ebeveyn beklentileri “akranlarıyla uyumlu bir gelişim beklentisi”, “mucize beklentisi” ve “işlemcinin açılışı sırasındaki beklentiler” alt temaları altında değerlendirilirken, Kİ sonrası dönemde ebeveyn beklentileri “beklentilerin süreç içinde yeniden yapılması” ve “düşük beklentiler” alt temaları altında kategorize edilmiştir. Bulgular düzenlenirken katılımcıların ifadelerinden alıntılar yapılarak, mevcut bulgular alanyazındaki diğer araştırma sonuçlarıyla karşılaştırılarak raporlaştırılmıştır.

## **İnandırıcılık**

Nitel araştırmalarda geçerlik ve güvenilirlik “inandırıcılık” (trustworthiness) kavramı altında değerlendirilmektedir. Veri ve araştırmacı çeşitlemesi, araştırma sürecinin denetimi, kavramsal bir çerçeveye bağlı olarak yapılandırılan analiz süreci, zengin ve ayrıntılı bulgulanırma yoluyla araştırmanın doğrulanabilirliği sağlanmaktadır. Mevcut çalışma inandırıcılık açısından değerlendirildiğinde aşağıdaki yöntemlerin kullanıldığı görülmektedir (Creswell, 2005).

*Çeşitleme (triangulation):* Çok sayıda araştırmacı, çoklu veri kaynakları veya bulguları doğrulamak için çoklu yöntemlerin kullanılmasıdır. Mevcut çalışma özelinde çeşitleme yoluyla inandırıcılık, Kİ ekibi, çocuğu Kİ kullanan ebeveynler ve Kİ firma temsilcileriyle odak grup ve yarı-yapılandırılmış görüşmelerin yürütülmesiyle sağlanmıştır.

*Denetim, üye kontrolleri (member checking):* Çalışmanın planlanması, yürütülmesi, verilerin analizi ve bulgulara ulaşılması aşamalarında alan uzmanlarının araştırmaya dahil olmasıyla çalışmanın inandırıcılığının sağlanabilmesi için farklı bakış açıları araştırma sürecine dahil edilmektedir (Creswell, 2005; Yin, 2003). Görüşmelerin planlanması, yürütülmesi, verilerin analizi ve elde edilen bulguların raporlaştırılması aşamalarında inandırıcılığı sağlamak amacıyla bu makalenin üç yazarı ne geçerlik çalışmalarını yürütmüştür.

*Başkaları tarafından denetime açık kayıtlar ve dökümler:* Araştırma verilerinin kayıt altına alınması ve denetime açılmasıdır. Mevcut çalışmada kullanılan görüşmelerin kayıtları, dökümleri, analize hazırlık ve analiz sürecinde yapılan işlemlerin her biri kayıt altına alınmıştır. Bilgisayar ortamında iki kopya halinde saklanan veriler ve verilerin analiz süreci bu haliyle denetime açık hale getirilerek çalışmanın inandırıcılığı kuvvetlendirilmiştir.

*Zengin ve ayrıntılı anlatım:* Araştırma bulgularının verilerden alıntı yaparak zenginleştirilmesi ve kavramsal çerçeveye uygun biçimde yapılandırılmasıdır. Bu çalışma için bulgular katılımcıların ifadelerinden kavrama uygun alıntılar yapılarak ve araştırma bulguları alanyazın sonuçlarıyla karşılaştırılarak verilmiştir.

## **Bulgular ve Tartışma**

Verilerin tümevarımsal betimsel analizi sonucu veriler araştırma soruları temelinde temalaştırılmıştır. Ebeveynlerin Kİ'ye ilişkin beklentilerinin niteliğinin sorgulandığı çalışmada beklentiler Kİ öncesi ve sonrası dönemde olmak üzere iki zaman diliminde değerlendirilmiştir. Bu doğrultuda araştırma bulguları Kİ öncesi ve sonrası olmak üzere 2 ana tema ortaya çıkmıştır. Kİ öncesi dönemde beklentiler teması altında akranelarıyla uyumlu gelişim beklentisi, mucize beklentisi ve işlemcinin açılışı sırasındaki beklentiler olmak üzere üç alt tema oluşmuştur. Kİ sonrası dönemde ise süreç içinde yeniden şekillenen beklentiler ve düşük beklentiler olmak üzere iki alt tema altında bulgulaştırılmıştır. İki ana tema ve ana temalar altında oluşan bulgular Tablo 3'te sunulmuştur.



**Tablo 3**

Araştırmanın Ana ve Alt Temaları

Ana temalar	Alt temalar
1. Kİ* öncesi beklentiler	<ul style="list-style-type: none"><li>Akranlarıyla uyumlu gelişim beklentisi</li><li>Mucize beklentisi</li><li>İşlemcinin açılışı sırasındaki beklentiler</li></ul>
2. Kİ sonrası beklentiler	<ul style="list-style-type: none"><li>Düşük beklentiler</li><li>Yeniden şekillenen beklentiler</li></ul>

Not. Kİ: Koklear implant

### Koklear İmplant Öncesi Dönemde Beklentiler

Araştırmanın ilk sorusu temelinde ortaya çıkan bu tema altında üç alt tema belirlenmiştir. Akranlarıyla uyumlu gelişim, mucize ve işlemcinin açılışı sırasındaki beklentiler bu temanın alt temalarını oluşturmaktadır. Elde edilen bulgular alt temalar altında aşağıda sunulmuştur.

#### Akranlarıyla uyumlu gelişim beklentisi

Kİ öncesi beklentiler temasının ilk alt temasına ilişkin bulgular Kİ ekibi, ebeveynler ve firma temsilcileriyle yürütülen görüşmelerin tümevarımsal betimsel analizinden elde edilmiştir.

Çocukları Kİ olmuş ebeveynlerle yürütülen odak grubun tüm katılımcıları Kİ öncesindeki beklentilerinin niteliğini betimlerken işiten akranlarıyla uyumlu bir gelişim arzusunu vurgulamıştır. Örneğin Arzu “Yaşlılarından dışlanmasın. Onlarla birlikte aynı seviyede ilerlesin istiyoruz.” sözleriyle ebeveynlerin Kİ uygulamasını tercih etmede etkili beklentilerini dile getirmiştir.

Bu bulguyla ilişkili olarak diğer çalışmalarda da benzer sonuçlara ulaşıldığı görülmektedir. Araştırma sonuçlarına göre ebeveynlerin Kİ uygulamasına karar vermelerini çocuklarının sözel iletişim kurması, işiten akranları gibi bir gelişim göstermesi, normal okul eğitimine devam etmesi ve işiten topluma kaynaşmasına ilişkin arzuları belirlemektedir (Allegretti, 2003; Archbold vd., 2008; Fiztpatrick vd., 2008; Kluwin ve Stewart, 2000; Li vd., 2004; Peñaranda vd., 2011; Zaidman-Zait ve Most, 2003).

Ebeveyn odak görüşmesinden farklı ancak beklendik bir biçimde uzman odak görüşmesinin katılımcıları ebeveyn beklentilerini nitelik açısından sorgulamıştır. Tüm katılımcılar Kİ uygulamasına ilişkin beklentilerinin muğlak olduğuna dikkat çekmiştir. “Aslında başlangıçta ne beklemesi gerektiğini o da çok bilmiyor” sözleriyle Polat ebeveynlerin beklentilerinin bilgi temelli olmaktan çok umut temelli olduğunu düşündüren ifadeler kullanmıştır. Uzman odak grup görüşmesinin analizinden elde edilen bu bulguyla oldukça paralel bir biçimde Zaidman-Zait ve Most da (2005), bu noktayı vurgulamıştır. Bahsi geçen araştırmacılar başlangıçta ebeveyn beklentilerinin muğlak olduğunu, diğer bir ifadeyle ebeveynin Kİ uygulamasında ne beklemesi gerektiği hakkında çok fazla bilgi sahibi olmadığını belirtmiştir. Bu nedenle uzmanların, bilgilendirme yoluyla ebeveynlerin beklentilerini yapılandırmalarına rehberlik etmesi gerekmektedir (Zaidman-Zait ve Most, 2005). Bu durumla ilişkili Perold (2000) çalışmasından elde ettiği bulgular ışığında ebeveynlerin beklentilerine dair oldukça önemli bir ayrıma gitmiş, beklentiye umut temelli ve bilgi temelli olmak üzere iki kategori içinde değerlendirmiştir. Ebeveyn yeterli bilgilendirilmediğinde ve beklentilerini yapılandırmalarına yardımcı olunmadığında, diğer bir deyişle sadece umutlarından beslendiğinde ortaya çıkan beklentinin gerçekçi olmayacağına dikkat çekmiştir. Mevcut araştırma bulguları ve diğer çalışmaların dikkat çektiği noktalar birlikte değerlendirildiğinde Kİ öncesi dönemde bilgilendirme yoluyla ebeveynlerin yönlendirilmesi gerekliliği açıkça ortaya çıkmaktadır.

Benzer bir biçimde firma temsilcileriyle yürütülen görüşmelerde ebeveynlerin sözel iletişime ilişkin beklentileri öne çıkmaktadır. Dört temsilciden üçü beklentileri betimlerken Hatice “*Aileler sanırım en çok çocuklarının kendilerine anne-baba demelerini duymak istiyorlar. Ben hani en çok bununla karşılaşıyorum, bana bir anne dese, baba dese.*” ifadesini kullanarak ebeveynlerin beklentilerinin sözel dil gelişimine odaklandığını düşündüren bir ifade kullanmıştır. Bu bulgu Allegretti’nin (2003) çalışmasıyla birlikte değerlendirildiğinde alan uzmanları için önemli bir noktaya dikkat çekmektedir. Bu araştırmacı işitme kaybı tanısının oluşturduğu belirsizlik hisleriyle başa çıkan ebeveynlerin Kİ çocuğu “konuşturacak” bir mucize olarak görebileceğine dikkat çekmiştir. Kİ öncesi dönemde ebeveynlerle çalışan ve özellikle aday değerlendirme aşamasında görev alan uzmanların bu noktayı akılda tutarak ebeveynleri yönlendirmeleri gerekmektedir. İşitme kaybının tanısının ebeveynlerde olduğu ruh halini de dikkate alarak ebeveynler için olumlu bir duygusal kaynak olan beklentileri düşürmeden doğru bir yönlendirme yapılmalıdır.

### **Mucize beklentisi**

Kİ öncesi beklentiler temasının alt temalarından biri olan mucize beklentisiyle ilişkili bulgular Kİ ekibi, ebeveyn ve firma temsilcileri görüşmelerin tümevarımsal betimsel analizinden elde edilmiştir.

Yedi ebeveynin katıldığı odak grup görüşmesinin dört katılımcısı Kİ olasılığının ebeveynlerde mucize kavramıyla karşılanacak kadar yoğun bir beklenti oluşturabildiğine dikkat çekerken, bu beklentiyi Alev “*Eşim eve geldi ve bana dedi ki; internetten ben bir cihaz buldum. Koklear implant diye cihaz varmış ve çocuklar konuşabiliyormuş. Ben dedim ki rabbim işte mucizeni gönderdin.*” sözleriyle açıkça betimlemiştir.

Kİ uygulamasının işitme kaybının etkilerinden kaçınmanın bir aracı hatta bir mucize olarak algılandığını düşündüren bu ifadeyle ilişkili olarak uzman odak grubun tüm katılımcıları Kİ uygulamasının işitme kaybının tedavisi gibi algılandığını belirtmiştir. Bu algının Kİ uygulaması ile birlikte çocuğun işitme ve dil gelişiminin kendiliğinden ortaya çıkacağı beklentisine yol açtığını ifade ederken Nihal “*Kİ olacak ve ben kurtulacağım artık.*” sözlerini kullanmıştır.

Ameliyat aşamasını içeren Kİ uygulamalarına ilişkin tedavi algısı bir firma temsilcisi tarafından da dile getirilmiştir. Gonca “*Peki, seslerin şimdi hepsini, tamamen normal mi duyuyor. Bizim gibi mi duyuyor? Sıfır mı? Sıfırda mı duyuyor? Eskiden 100’dü şimdi 0 mı oldu işitmesi diyor.*” sözleriyle ebeveynlerin Kİ uygulamasının işitme kaybını tedavi ettiği algısını betimleyen ifadelerden birini örneklemiştir.

Çalışmanın “mucize” beklentisi bulgusuyla uyumlu bir biçimde Kİ’nin yüksek teknoloji bir cihaz olmasının ve ameliyatla yerleştirilmesinin ebeveynlerde duyma becerisini hemen ve bütünüyle değiştireceği gibir bir düşünceye yol açtığı belirtilmiştir (Kampfe vd., 1993). Bu doğrultuda Edwards (2007) ebeveynlerin beklentileriyle uyumsuz bilgileri özümsemekte zorlandığına dikkat çekmiştir. Araştırmada elde edilen “mucize beklentisi” bulgusu ve diğer araştırmalarının ortaya koyduğu sonuçlar birlikte yorumlandığında işitme kaybı alanında çalışan uzmanların ebeveynleri daha dikkatli bir biçimde bilgilendirmesi gerekliliği görülmektedir. Bu bilgilendirme Kİ uygulaması ile gelişimin koşullarına ve bu gelişimde ebeveynlerin üstlendiği rolün önemine odaklanmalıdır (DesJardin, 2006).

### **İşlemcinin açılış sırasındaki beklentiler**

Bu alt temaya ilişkin bulgular ebeveyn ve firma temsilcileriyle yürütülen görüşmelerden elde edilmiştir. Kİ ekip üyeleri genellikle işlemcinin açılışında yer almadığından bu konuya ilişkin görüş bildirmemiştir.

Ebeveyn odak grup görüşmesinden elde edilen bulgulardan biri ebeveynlerin işlemcinin programlanmasına yüklediği anlamla ilişkilidir. Tüm ebeveynler işlemcinin programlanması sırasındaki ruh haline dikkat çekmiştir. *“Duyar diye bekledim, ne yalan söyleyeyim duyar diye bekledim.”* sözleriyle Sevgi bu ruh halini betimleyen bir ifade kullanmıştır. Kİ cihazının iç parçası yerleştirildikten ve yara iyileşmesi tamamlandıktan sonra izleyen 2-4 hafta içinde Kİ cihazının konuşma işlemcisinin açılışı yapılmaktadır (Berezon, 2008; Chute ve Nevins, 2002). Bu aşamada ebeveynler somut biçimde Kİ cihazının çocuğuna takıldığını görmekte ve o zamana kadar beklediği an gerçekleşmiş olmaktadır. Tüm süreç ve ebeveynin o zamana kadar geçtiği aşamalar ele alındığında işlemcinin açılış gününün ebeveyn için çok özel olacağını tahmin etmek zor olmayacaktır.

Ebeveynler için çok özel bir gün olan ve beklentilerinin oldukça yükseldiği bugüne ilişkin beklentilerinin niteliği firma temsilcileriyle yürütülen görüşmede detaylı biçimde sorgulanmıştır. Türkiye genelinde işlemcinin açılışından sorumlu firma temsilcilerinden üçü bu sırada ebeveyn beklentilerinin gerçekçi olmadığını ifade etmiştir. Gonca işlemcinin açılmasıyla birlikte çocuğun duymaya ve konuşmaya başlayacağı beklentisine ve bu durumun yol açtığı ruh haline dikkat çekmiştir. Bu beklentiyi *“İlk soru ne zaman konuşacak oluyor. Ya da hadi taktık, duymadığı için konuşmuyor dediniz şimdi duyuyor, şimdi neden o zaman konuşmuyor? Bu işe yaramadı.”* sözleriyle örneklendirmiştir.

Araştırmaların sonuçları da bazı ebeveynlerin işlemci açılır açılmaz çocuklarının duyacağı ve hemen sözel iletişim kurmaya başlayacağı gibi gerçekçi olmaktan uzak beklentiler taşıdığını göstermektedir (Berezon, 2008; Peñaranda vd., 2011). Berezon’un (2008), çalışmasına katılan annelerden biri açılış anında hissettiklerini şu sözlerle ifade etmektedir: *“Cihaz açılınca hemen merhaba diyeceğini ve her şeyin yoluna gireceğini sanmıştım. Odyolog öyle olmayacağını ve uzun bir eğitim süreci için hazırlıklı olmamızı söyledi. Hazırlık mı? Ben hiçbir şey için hazırlıklı değildim”* (s. 71). Berezon’un ortaya koyduğu bu nitel araştırma bulgusu Kİ uygulamalarında bazı ebeveynlerin yaşadıklarını betimlemek açısından oldukça çarpıcıdır. Kİ sürecinde ebeveynlerin yaşadıklarını betimleyen bu bulgu süreç ve uygulamanın kendisi hakkında yeterli bilgisi olmayan ebeveynler için umutlarının en yükseldiği anda bu bilgiyi edinmenin yarattığı duygusal etkiyi gözler önüne sermektedir. İşlemci açıldığında çocuğunun duyacağını ve konuşmaya başlayacağını umut eden ebeveyn, aynı gün uzun ve zahmetli bir işitsel-sözel eğitim olmadan çocuğun sözel iletişim becerilerinin kendiliğinden gelişmeyeceği bilgisiyle karşılaşmaktadır. Bu bağlamda ebeveynlerin Kİ öncesi dönemde uygulama ve uygulamanın aşamaları hakkında daha ayrıntılı bir biçimde bilgilendirme gerekliliği göze çarpmaktadır.

### **Koklear İmplant Sonrası Dönemde Beklentiler**

Araştırmanın ikinci sorusu temelinde yapılandırılmış Kİ sonrası dönemde beklentiler teması altında iki alt tema belirmiştir. Bu tema altında ebeveyn beklentilerinin niteliği düşük beklentiler ve yeniden şekillenen beklentiler altında değerlendirilmiştir. Elde edilen bulgular alt temalar altında sunulmuştur.

#### **Düşük beklentiler**

Ebeveynlerin beklentilerinin niteliğinin sorgulandığı görüşmelerde Kİ sonrası dönemde ebeveynlerin beklentilerinin düşük olduğunu düşündüren bulgulara uzman, ebeveyn ve firma temsilcilerinden elde edilen verilerin tümevarımsal analizi sonucunda ulaşılmıştır.

Altı ekip üyesinden oluşan uzman görüşmesinin dört katılımcısı Kİ sürecinde ebeveynlerin beklentilerinin düşük olduğu dile getirilmiştir. Örneğin Polat *“Koklear implant sonrasında bir senede artık iyi şeyler de yapabilecekken”* sözleriyle Kİ ile gelişimin daha iyi olabileceğini ima etmiş ve *“hala böyle iyi anne demeye başladı.”* ifadesiyle ebeveynlerin düşük beklentilerini betimlemiştir.

Kİ öncesi dönemde beklentileri oldukça yüksek olmakla birlikte Kİ sonrası dönemde ebeveynlerin beklentilerinin düşük olduğuna firma yarı-yapılandırılmış görüşmesinin iki katılımcısı tarafından da değinilmiştir. Ebeveynlerin işitme ve dil gelişimine ilişkin beklentilerinin düşük olduğunu belirten Meral “*İşaret olayını pekiştirenler oluyor. Bu konuda bir yetersizlik olabiliyor. Yani bunun çocuğun dezavantajına olduğunun farkında olmayanlar olabiliyor. Ve bunu asla desteklememelerini bunu pekiştirmemelerini söylüyoruz.*” sözleriyle ebeveynlerin uygulama sonrası düşük beklentilerini betimlemiştir.

Nikolopoulos ve diğerlerinin (2001) çalışması da oldukça benzer sonuçları ortaya koymaktadır. Kİ uygulamasına karar vermede sözel iletişim becerilerine ilişkin beklentiler etkili olmakla birlikte dinleme becerilerinin gelişimi genelde arka planda kalabilmektedir. Bu çalışmada Kİ öncesi dönemde ebeveynlerin sözel iletişim becerilerine ilişkin beklentileri oldukça yüksekken (%81), dinleme becerilerine ilişkin beklentinin oldukça düşük (%35) olduğu gösterilmiştir.

Çalışmanın bulguları ve diğer araştırmaların sonuçları araştırmanın ilk teması altında yer alan alt temayla (bk. Akranlarıyla uyumlu gelişim beklentisi) yorumlandığında çocuklarının “normal” bir gelişim göstermesini isteyen ebeveynlerin aslında bu gelişimin koşullarına ilişkin bilgilerinin yeterli olmadığı düşünülmüştür. Bu bağlamda ebeveynleri Kİ ile gelişiminin koşulları ve gelişim basamakları hakkında daha detaylı bilgilendirmek gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

### **Süreç içinde beklentinin yeniden yapılanması**

Görüşmelerden elde edilen bulgulardan biri de ebeveyn beklentilerinin süreç içinde değişmesiyle ilişkilidir. Bu bulguya uzman, ebeveyn ve firma temsilcileriyle yürütülen görüşme verilerinin betimsel analizi sonucu ulaşılmıştır.

Uzman odak grup görüşmesinin tüm katılımcıları beklentilerin Kİ süreci içinde yeniden şekillendiğini vurgulamış, Zeynep “*Beklenti havada bir umuttan öte gelişim içerisinde de tekrardan şekillenen bir şey.*” sözleriyle beklenti ve süreci deneyimleme arasındaki ilişkiye dikkat çekmiştir.

Benzer biçimde odak grup görüşmesine katılan tüm ebeveynler de başlangıçta düşük olan beklentilerinin Kİ süreci içinde arttığını belirtmiştir. Örneğin Nermin “*Anne baba demesinden daha fazlasını bekliyorsun. Cümleler kurmasını bekliyorsun.*” sözleriyle ebeveynlerin süreç içinde değişen beklentilerine örnek niteliği taşıyan bir ifade kullanmıştır. Tüm katılımcılar Kİ sürecinde beklentilerinin çocuğun gelişim seviyesine göre değiştiğini vurgulamış, bu değişimi Özlem “*İlk ameliyat öncesi beklentilerle, koklear implant kullandıkça beklentiler arasında çok büyük fark var.*” ifadesiyle sunmuştur.

Beklentilerin süreç içinde değiştiğini firma görüşmecileri de belirtmiş, bir katılımcı Kİ sürecinde ebeveynlerin beklentilerinin gelişime göre yeniden şekillendiğini ifade etmiştir. Gonca bu düşüncesini “*Duysun istiyorum bana yetiyor diyor ama başlangıçta öyle diyor. Sonra yavaş yavaş hadi diyor konuşsun aynı zamanda. Sonra telefonda da konuşsun.*” ifadesiyle dile getirmiştir.

Ebeveynlerin beklentilerinin süreç içinde değiştiği gösteren çalışmanın bulgusuyla uyumlu bir biçimde Sach ve Whynes (2005) görüşme tekniğini kullandıkları çalışmalarında beklentilerin süreç içinde çocuğun gelişim seviyesine göre yeniden yapılandığını göstermiştir. Mevcut durum erken müdahalede çalışan uzmanlar için oldukça önemli bir noktayı ortaya çıkartmaktadır. Ebeveynlerin çocuğun rehabilitasyon aktivitelerine katılımının Kİ sonrası dönemde sonuçları belirgin biçimde etkilediği

düşünüldüğünde ebeveynleri sadece Kİ öncesi dönemde bilgilendirmenin yeterli olmayacağı görülmektedir. Bu doğrultuda Kİ sonrası dönemde de ebeveynleri uygulamaya ilişkin bilgilendirmenin devamlılık arz etmesi gerektiği ortaya çıkmaktadır (Desjardin, 2006).

### Sonuç

Kİ'ye ilişkin ebeveyn beklentilerini incelemeyi hedefleyen araştırmanın sonuçları beklentilerin Kİ öncesi ve sonrası dönemde farklılaştığını göstermektedir. Kİ öncesi dönemde ebeveynler "mucize" bir tedavi algısıyla sürece girerken temelde çocuklarının işiten akranlarıyla uyumlu bir gelişim göstermesini beklemektedir. Bu beklentiler en yoğun biçimde işlemcinin açılış günü ortaya çıkmaktadır. Bu beklentilerle süreci deneyimlemeye başlayan ebeveynlerin beklentileri süreç içinde değişmekte, çocuğun gelişim seviyesine göre yeniden şekillenmektedir. Ancak Kİ'ye ilişkin beklentilerinin niteliği incelendiğinde düşük beklentilerle süreci devam ettirme eğiliminde oldukları görülmektedir. Ebeveynlerin beklentilerinin niteliğinin Kİ öncesi ve sonrası dönemde değerlendirildiği çalışmanın bulguları birlikte yorumlandığında Kİ öncesi dönemde ebeveynlerin uygulamaya ilişkin daha ayrıntılı biçimde bilgilendirmesi ve bu yolla beklentilerini yapılandırmalarına yardımcı olunması gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Bu görüş ebeveyn beklentilerini değerlendiren diğer çalışmaların da dikkat çektiği noktalardan biridir. Araştırmacılar, danışmanlık ve bilgilendirme yoluyla ebeveynlerin gerçekçi beklentiler belirlemesine yardımcı olmanın, Kİ ekibinde görev alan uzmanların ana sorumluluklarından biri olduğunu vurgulamaktadır (Edwards, 2007; Fadda, 2011; Nikolopoulos vd., 2001; Zaidman-Zait ve Most, 2005). Bilgilendirmenin vurgulanıyor olmasının nedeni Kİ süreci ve süreçte ebeveynin rolü hakkında doğru yapılmış bir bilgilendirmenin sürecin seyrini belirlemesidir (Christiansen ve Leigh, 2002; Clark vd., 1977; Most ve Zaidman-Zait, 2003; Punch ve Hyde, 2010; Zaidman-Zait, 2007).

### Öneriler

Bu çalışmanın önemli sınırlılıklarından biri, genellenebilirlikle ilişkilidir. Mevcut araştırmanın veri toplama örnekleminin firma temsilcileri hariç Eskişehir kenti özelinde çalışan uzmanlar ve yaşayan ebeveynler olması araştırma bulgularının genellenebilirliğini belirgin biçimde kısıtlamaktadır. Bu sınırlılığın aşılma çabası doğal olarak yeni araştırmaların yapılmasını zorunlu kılmaktadır. Ülkemizde 2014 yılı itibarıyla 32 merkezde devam eden (Koklear İmplant Derneği, 2014) koklear implant uygulamaları düşünüldüğünde farklı merkezlere devam, farklı uzmanlarla çalışan ve süreci farklı biçimlerde deneyimleyen ebeveynlerin Kİ'ye ilişkin beklentilerini değerlendiren çalışmaların yürütülmesi ulusal düzeyde Kİ'ye ilişkin beklentilere dair bakış açılarını genişletebilir. Farklı şehirlerde yaşayan ve süreci farklı biçimlerde deneyimleyen ebeveynlerin beklentilerinin incelenmesi mevcut çalışmanın da bu konudaki olası eksiklerini gidermesine yardımcı olacaktır.

Bu çalışmada Kİ ekibi, ebeveynler ve Kİ firma temsilcilerinden görüşme tekniği kullanılarak veri elde edilmiştir. Bakış açılarına ilişkin derinlikli veri sağlayan bu tekniğin çalışma özelinde önemli sınırlılıklarından biri görüşme yürütülen kişi sayıdır. Bu durum dikkate alındığında daha geniş örneklem gruplarından veri elde etme imkanı sağlayan veri araçlarının (ör., anket) geliştirilmesini amaçlayan yeni araştırmalara olan ihtiyaç görülmektedir. Ebeveyn beklentilerini nicel veri toplama araçlarıyla değerlendirmeyi amaçlayan anketlerin geliştirilmesi sonrası uygulanmasını amaçlayan yeni araştırmalar Kİ'ye ilişkin beklentilere daha mevcut bilginin genellenebilirliğini sağlayabileceği gibi zenginleşmesine de imkan tanıyacaktır.

Farklı gruplarla yürütülen ve farklı veri toplama araçlarının kullandığı araştırma desenleriyle planlanan araştırmalar Türkiye genelinde yürütülen koklear implant uygulamalarında ebeveyn beklentilerine ilişkin kapsamlı bir değerlendirme imkanını ortaya çıkarabilir. Bu değerlendirme temelinde sağlanacak uygun bir bilgilendirme ülke genelinde uygulamalara yansyarak, mevcut uygulamalarının etkililiğini arttırabilir. Yeni araştırmalarından elde edilecek sonuçlar uygulamada çalışan uzmanların mevcut bilgilerine yansyarak ebeveynlerin özellikle Kİ öncesi dönemde doğru bir biçimde yönlendirilmesine katkı sağlayabilir. Süreçte ebeveynlerin rolü düşünöldüğünde doğru bir yönlendirme ebeveynlerin sürece katılımlarını arttırarak Kİ kullanan çocukların uygulamadan sağlayacağı faydanın artmasına yardımcı olabilir.

Kİ uygulamalarında ebeveyn beklentilerine ilişkin artan bilgi sonrası beklentilerini yapılandırmaya yönelik eğitim programları geliştirebilir. Bu programlarda süreci daha önce ebeveynlerin görüş ve deneyimlerine yer verilerek bilgi ve deneyimlerini paylaşmaları sağlanabilir.

### Kaynakça

- Allegretti, C. M. (2003). The effects of a cochlear implant on the family of a hearing impaired child. *Pediatric Nursing*, 28(6), 614-620.
- Archbold, S., Sach, T., O'Neill, C., Lutman, M., & Gregory, S. (2008). Deciding to have a cochlear implant and subsequent after-care: Parental perspectives. *Deafness and Education International*, 8(4), 190-206.
- Batu, S., Ergenekon, Y., Erbaş, D., & Akmanoğlu, N. (2004). Teaching pedestrian skills to individuals with developmental disabilities. *Journal of Behavioral Education*, 13, 147-164.
- Berezon, S. (2008). *My child has cochlear implant*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Faculty of Human and Social Development. University Of Virginia, Virginia.
- Birman, C. (2009). Cochlear implant surgical issues in the very young child. *Cochlear Implants International*, 10(1), 19-22.
- Bronfenbrenner, U. (1998). *The ecology of human development: Experiments by nature and design*. Cambridge: Harvard University Press.
- Christiansen, J. B., & Leigh, I. W. (2002). *Cochlear implants in children. Ethics and choices*. Washington, DC: Gallaudet University Press.
- Chute, P.M. & Nevin, M.E. (2002). *The parents guide to cochlear implant*. Washington, DC: Gallaudet University Press.
- Clark, G. M., O'Loughlin, B. J., Rickards, F. W., Tong, Y. C., & Williams, A. J. (1977/2007). *The clinical assessment of cochlear implant patients*. *The Journal of Laryngology and Otology*, 107, 298-307.
- Çokluk, Ö., Yılmaz, K., & Oğuz, E. (2011). Nitel bir görüşme yöntemi: Odak grup görüşmesi. *Kuramsal Eğitimbilim*, 4(1), 95-107.
- Creswell, J. W. (2005). *Designing and conducting mixed methods research*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- DesJardin, J.L. (2006). Family empowerment: Supporting language development in young children who are deaf or hard of hearing. *Volta Review*, 106(3), 275-298.
- Denzin, N., & Lincoln, Y. (2000). *Handbook of qualitative research* (3.bs.). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Edwards, L. C. (2007). *Children with cochlear implants and complex needs: A review of outcome research and psychological practice*. *Journal of Deaf Studies and Deaf Education*, 12(3), 258-268.
- Ertmer, D. J. (2002). Emergence of a vowel system in a young cochlear implant recipient. *Journal of Speech, Language, and Hearing Research*, 44, 803-813.
- Fadda, S. (2011). *Psychological aspects when counseling families who have children with cochlear implants*. *The Journal of Maternal-Fetal and Neonatal Medicine*, 24(1), 104-106.
- Fitzpatrick, E., Angus, D., Durieux-Smith, A., Graham I. D., & Coyle, D. (2008). Parents' needs following identification of childhood hearing loss. *American Journal of Audiology*, 17, 38-49.
- Geers, A. E. (2006). Factors influencing spoken language outcomes in children following early cochlear implantation. *Advances in Oto-RhinoLaryngology*, 64(1), 50-65.

- Geers, A., & Brenner, C. (2003). Background and educational characteristics of prelingually deaf children implanted by five years of age. *Ear & Hearing, 24*, 2-14.
- Hyde, M., & Power, D. (2000). Informed parental consent for cochlear implantation of deaf children: Social and other considerations in the use of the 'bionic ear'. *Australian Journal of Social Issues, 35*(2), 117-127.
- İncesulu, A. (2014). Koklear implant cerrahisi. E. Belgin ve S. Şahlı (Ed.), *Temel odyoloji içinde* (s.147-154). İstanbul: Güneş Yayınları.
- İncesulu, A., Vural M., & Erkam U. (2003). Children with cochlear implants: Parental perspective. *Otol Neurotol, 24*(4), 605-611.
- Johnston, J. C., Durieux-Smith, A., Fitzpatrick, E., O'Connor, A., Benzie, K., & Angus, D. (2008). An assessment of parents' decision-making regarding paediatric cochlear implants. *Canadian Journal of Speech-Language Pathology and Audiology, 32*(4), 169-182.
- Kampfe, C. M., Harrison, M., Orringer, T., Ludington, J., McDonald-Bell, C., & Pillsbury, H. C. (1993). Parental expectations as a factor in evaluating children for the multichannel cochlear implant. *American Annals of the Deaf, 138*(3), 297-303.
- KırcaAli-İftar, G. (2004). Odak grup görüşme tekniği. *Özel Eğitim Dergisi, 14*(2), 7-24.
- Kluwin, T. N., & Stewart, D. A. (2000). Cochlear implants for younger children: A preliminary description of the parental decision process and outcomes. *American Annals of the Deaf, 145*(1), 26-32.
- Koklear İmplant Derneği (2014). Erişim: 10.02.2015, <http://www.koklearimplantderneği.org.tr/>
- Lesinski-Schiedat, A., Illg, A., Heermann, R., Bertram, B., & Lenarz, T. (2009). Paediatric cochlear implantation in the first and in the second year of life: A comparative study. *Cochlear Implants International, 5*(4), 146-159.
- Li, Y., Bain, L., & Steinberg, A. G. (2004). Parental decision-making in considering cochlear implant technology for a deaf child. *International Journal of Pediatric Otorhinolaryngology, 68*(8), 1027-1038.
- Marschark, M. (2007). *Raising and educating a deaf child. A comprehensive guide to the choices, controversies, and decisions faced by parents and educators* (4.bs.). New York, NY: Oxford University Press.
- Marschark, M., Green, V., Hindmarsh, G., & Walker, S. (2000). Understanding theory of mind in children who are deaf. *Journal of Child Psychology & Psychiatry & Allied Disciplines, 41*(8), 1067-1074.
- Moeller, M. (2000). Early intervention and language development in children who are deaf and hard of hearing. *Pediatrics, 106*(3), E43.
- Most, T., & Zaidman-Zait, A. (2003). The needs of parents with cochlear implants. *The Volta Review, 103*, 99-113.
- Nikolopoulos, T P., Lloyd, H., Archbold, S., & O'Donoghue, G. M. (2001). Pediatric cochlear implantation: The parents' perspective. *Archives of Otolaryngology:Head and Neck Surgery, 127*, 363-367.



- Peñaranda, A., Suarez, R. M., Nino, N. M., Aparicio, M. L., Garcia, J. M., & Baron, C. (2011). Parents' narratives on cochlear implantation. *Cochlear Implants International*, 12( 3), 147-156.
- Perold J. L. (2000). An investigation into the expectations of mothers of children with cochlear implants. *Cochlear Implants International*, 2(1), 39–58.
- Punch, R., & Hyde, M. (2010). Social participation of children and adolescents with cochlear implants: A qualitative analysis of parent, teacher, and child interviews. *Journal of Deaf Studies and Deaf Education*, 6(3), 432-456.
- Rieffe, C., Terwogt, M. M., & Smith, C. (2003). Deaf children on the causes of emotions. *Educational Psychology*, 23(2), 159-169.
- Sach, T. H., & Whyntes, D. K. (2005). Paediatric cochlear implantation: The views of parents. *International Journal of Audiology*, 44, 400-407.
- Schauwers, K., Gillis, S., & Govaerts, P.J. (2004). Babbling in early implanted CI children. *International Congress Series*, 1273, 344-347.
- Sharma, A., & Dorman, M. F. (2006). A sensitive period for the development of the central auditory system in children with cochlear implants. *Ear and Hearing*, 23, 532-539.
- Svirsky, M.A., Teoh, S.W., & Neuburger, H. (2004). Development of language and speech perception in congenitally, profoundly deaf children as a function of age at cochlear implantation, *Audiology and Neurotology*, 9, 224-233.
- Tomblin, J.B., Barker, B.A., Spencer, L.J., Zhang, X., & Gantz, B.J. (2005). The effect of age at cochlear implant initial stimulation on expressive language growth in infants. *Hearing Research*, 198, 146-161.
- Tüfekçioğlu, U. (2010). Speech characteristics of hearing impaired Turkish children. S. Topbaş & M. Yavaş (Ed.), *Communication disorders in Turkish içinde* (s.160-185). Ontario: Multilingual Matters.
- Türnüklü, A.(2000). Eğitimbilim araştırmalarında etkin olarak kullanılabilen nitel bir araştırma tekniği: Görüşme. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*. 24, 24-38.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (6.bs.). Ankara: Seçkin Yayınları.
- Yin, R. (2003). *Case study research: Design and methods* (3.bs.). London: Sage Publications.
- Yoshinaga-Itano, C. (2003). From screening to early identification and intervention: Discovering predictors to successful outcomes for children with significant hearing loss. *Journal of Deaf Studies and Deaf Education*, 8, 11–30.
- Zaidman-Zait, A. (2007). Parenting a child with a cochlear implant: A critical incident study. *Journal of Deaf Studies and Deaf Education*, 12(2), 221-241.
- Zaidman-Zait, A., & Most, T. (2005). Cochlear implants in children with hearing loss: Maternal expectations and impact on the family. *The Volta Review*, 150(2), 129-150.

## Yazarlar

Dr. Nurdan Cankuvvet, işitme engelli çocukların eğitimi alanında doktora derecesine sahiptir. Çalışma alanları arasında odyolojik değerlendirme, objektif testler, koklear implantlı çocuklar ve aileleri yer almaktadır.

Dr. Murat Doğan, işitme engelli çocukların eğitimi alanında yardımcı doçenttir. Çalışma alanları arasında işitme engelli çocuklarda bilişsel/psikolojik tanı değerlendirme, engelli çocuk aileleri, çocuk ruh sağlığı ve metodoloji yer almaktadır.

Dr. Hasan GÜRGÜR, işitme engelli çocukların eğitimi alanında yardımcı doçenttir. Çalışma alanları arasında işitme engellilerin eğitimi, öğretmen yetiştirme, kaynaştırma uygulamaları, nitel ve eylem araştırma yöntemleri yer almaktadır.

## İletişim

Dr. Nurdan CANKUVVET, Anadolu Üniversitesi, İşitme Engelli Çocuklar Eğitim Araştırma ve Uygulama Merkezi, Yunusemre Kampüsü, 26470, Tepebaşı, Eskişehir, Türkiye, e-posta: [ncankuvvet@anadolu.edu.tr](mailto:ncankuvvet@anadolu.edu.tr)

Yrd. Doç. Dr. Murat DOĞAN, Anadolu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Özel Eğitim Bölümü, İşitme Engellilerin Eğitimi Anabilim Dalı, Yunusemre Kampüsü, Tepebaşı 26470, Eskişehir/Türkiye, e-posta: [mudogan@anadolu.edu.tr](mailto:mudogan@anadolu.edu.tr)

Doç. Dr. Hasan GÜRGÜR, Anadolu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Özel Eğitim Bölümü, İşitme Engellilerin Eğitimi Anabilim Dalı, Yunusemre Kampüsü, Tepebaşı 26470, Eskişehir/Türkiye, e-posta: [hasangurgur@anadolu.edu.tr](mailto:hasangurgur@anadolu.edu.tr)

## Summary

**Purpose and Significance.** The impact of hearing loss on the early development of a child's language, cognition, and social-emotional development can be pervasive. According to Yoshinago-Itano (2003), the earlier hearing loss is identified and intervention begun, the less serious the ultimate impact. Nowadays intervention in profound hearing loss starts with hearing aids and usually is followed by cochlear implant (CI). CI is a hearing technology consists of an electronic device that is surgically implanted. On the contrary commonsense reasoning, implant does not cure deafness. However early implantation provides greater opportunities to improve a child's communication skills when parents highly involved in rehabilitation process. In that sense CI arouses many hopes and expectations among parents. For example, Chute and Nevins (2002) described a range of parental expectations following CI, such as: acquiring speech and hearing, improved quality of life, greater social success, and more opportunities in the child's future. Parental expectations are also reflected from parents' motivations. It is important for parents to have realistic expectations regarding outcomes from CI. Research has indicated that parents have high expectations of the outcomes of CI for their children. Related studies evaluating parents during CI process in international literature, it is observed that many research have been aimed at assessing parents' expectations. Considering the studies involving parents in Turkey, only İncesulu and colleagues (2003) have been generally aimed at parents during the process. There has been no study conducted via qualitative research methods, which focus on parents, especially their expectation about CI in Turkey. Such kind of investigation would provide deeper and more detailed information about parents' expectation. Thus determining and evaluating parental expectation about CI will be valuable for enriching the literature and evidence based practices. Understanding what are parent's expectation about CI can build knowledge about this phenomenon and can inform health professionals who work with these families evaluating parent's expectation about CI. To improve professionals' collaboration with parents of children undergoing CI, it is important to have greater understanding of parental expectations regarding the CI. The aim of the present research was to provide a comprehensive investigation of parental expectations about CI. The current article reports on parents' expectations of their children's implantation, addressing the following research questions:

1. What is nature of parents' expectations of cochlear implantation?
2. What is nature of parents' expectations following cochlear implantation?

**Methodology.** Qualitative descriptive design was used to conduct the research with 17 participants. This research design allowed to gain an in-depth understanding of issues being raised, pursue a greater detail of inquiry and openness to the topic being investigated. Focus group interview was performed with CI team members ( $n = 6$ ) and parents whose children are CI users ( $n = 7$ ), while semi-structured interviews were conducted with various CI company representatives ( $n = 4$ ). Participations were made clear as well as the option to withdraw with no negative consequences. In addition written consent for participation in the study as well as permission to video record the interview was obtained from all participants in the study. Interviews took place in Anadolu University Education and Research Center for Hearing Impaired Children (İÇEM) and firm offices. All interviews were transcribed in full for analysis. The data obtained from these interviews were subjected to descriptive analysis by inductive reasoning. Themes were generated in collaboration with two field specialist who have a doctoral degree in hearing impaired education. Within these themes a process of indexing occurred where codes were systematically applied to the data. In result of descriptive analysis two main themes have emerged in regard of parental expectation: (1) Expectation before CI and (2) Expectation after CI. In the phase of the interpretation of findings, the acquired data were explained with the support of literature, quotations of participants were directly involved and supported with related literature.

**Results and Discussion.** This article reports the findings of a qualitative study, intended to assess parental expectation about CI. In result of descriptive analysis two main themes have emerged in regard of parental expectation: (1) Expectation before CI and (2) Expectation after CI. Related to descriptive analysis, findings of the study have shown that expectation could be assessed between two periods: before and after CI. Before CI theme has three sub-themes: “normal development expectation”, “miracle expectation” and “heighten expectations during switch-on”. It seems that parents had have relatively high but unrealistic expectations with regard to their child's development before the CI. As other researchers pointed out that parents' methods of coping with deafness may result in to seek influence their reasons for deciding the CI. Their miracle “cure” expectations that would completely remove the deafness from their lives. These expectation manifests themselves especially during the "switch-on" period. In following period, their expectation were tented to be changed and reshaped with child’s consequent development like other researchers mentioned. Unlike before CI period, following expectations showed significant tendency to be low in not keeping with child’s development level. These findings indicated that parents may change their expectations over time according to their experience with their own child. Findings of this study hold important implications for professionals. Accurate assessment of parents' expectations can lead to professionals' appropriate modifications of expectations.

**Conclusion.** By exploring parents’ expectation about CI, it became evident that expectation might be examined between two periods (before and after). The findings indicated that parents held significantly high expectations with regard to their child's development in before period. Parents expected a “miracle” change in their child's future life, due to the CI. Following the CI their expectation have changed and reshaped but unfortunately tend to be low with regard to child’s development level. In the light of these findings, it could have recommended that professionals should continue to inform parents on the efficacy, factors explaining individual differences, and reasons behind variability in outcomes. Future research should include a larger sample of participants to assess CI on parental expectations. Future research with larger number of participants, proceeding in other the CI centers in Turkey might further validate the results of this study and put them in a broader perspective. These research were expected to enrich related literature and evidence-based practices. Cooperation between parents and professionals will contribute to a more successful outcomes for the children and the families.